

TEVBE VE İSTİĞFARIN ÖNEMİ*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri! Hepinizin Berat kandillerinizi candan tebrik ederim. Allah-u Teâlâ Hazretleri en güzel şekilde cümlelerinizi mükâfatlandırsın... Nice nice mübarek günlere, kandillere sıhhat afiyetle eriştiresin...

a. Duaların Reddedilmediği Beş Gece

Size Endonezya'nın başşehri Jakarta'dan selâmlarımı, hürmetlerimi arz ediyorum. Daha önceki kandil münasebetleriyle okuduğum bir hadis-i şerifi, Ebû Ümâme RA'dan ibn-i Asâkir'in rivayet ettiği bir hadis-i şerifi okuyarak başlamak istiyorum bu Berat kandili, daha doğrusu Beraet kandili münasebetiyle yapacağım konuşmama... Biliyorsunuz bu *berâet* kelimesinden ziyâde, hadis-i şeriflerde bu gece (*leyletü'n-nısfî min şa'bân*) “Şa'ban'ın yarısı gecesi, Şa'ban ayının yarısı yâni ondördünü onbeşine bağlayan gece diye geçer, (*leyletü'n-nısfî min şa'bân*) diye geçer. Demin bahis konusu ettiğim hadis-i şerifi besmeleyle bir kere daha okuyalım. Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri buyurmuşlar ki:¹

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.X, s.408, no:2603; Deylemî, *Müsnedü'lFirdevs*, c.II, s.196, no:2975; Ebû Ümâme el-Bâhilî RA'dan. Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.319, no:6087; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.342, no:3713; Abdürrezzak,

خَمْسُ لَيَالٍ لَا تُرَدُّ فِيهِنَّ الدَّعْوَةُ : أَوَّلُ لَيْلَةٍ مِنْ
رَجَبٍ، وَلَيْلَةُ

النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ، وَلَيْلَةُ الْجُمُعَةِ، وَلَيْلَةُ الْفِطْرِ،
وَلَيْلَةُ النَّحْرِ

(كر. عن أبي أمامة)

ME. 568 (*Hamsü leyâlin lâ türeddü fîhinne'd-da'vetü*) “Beş gece vardır ki, o gecelerde yapılan dualar asla reddedilmez, kabul olunur.” Allah-u Teâlâ Hazretleri lütf u keremiyle, o gecelerde dua edenlerin dualarını kabul eder. Bunlar:

1. (*Evvelü leyletin min receb*) “Receb ayının ilk gecesi.”
2. (*Ve leyletü'n-nısfı min şa'bân*) “Şa'ban ayının ortası olan gece. Yâni Berat Kandili.”
3. (*Leyletü'l-cumuah*) “Cuma gecesi. Yâni perşembeyi cumaya bağlayan gece, her hafta kavuştuğumuz, karşılaştığımız bir gece.”
4. (*Ve leyletü'l-fıtr*) “Fıtr gecesi. Yâni, artık oruçların bırakılıp da Ramazan Bayramının yapıldığı şeye iftar kelimesiyle ilgili bir kelime olarak fıtrr deniliyor, *îydü'l-fıtr* deniliyor. Yâni artık orucu bırakıp yemek yemeye başlama bayramı demek. (*Leyletü'l-fıtr*) Yâni Ramazan bitiyor, ertesi gün Ramazan Bayramı olacak, o gece dualar kabul olur.”

Musanef, c.IV, s.317, no:7927; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Câmiü'l-Ehâdîs, c.XII, s.310, no:11979.

5. (*Ve leyletü'n-nahr*) *Nahr* da, kurban etmek demek. Devenin kurbanı *nahr* edilmek sûretiyle oluyor. Boynundaki damarı, göğsündeki damarı kesilerek kurban ediliyor. O zebh edilmiyor, yâni koyunun boğazı kesilerek kurban edildiği gibi keserek kurban edilmiyor. Göğsündeki damarı kesilerek, kanı akıtıp öyle kurban ediliyor. *Leyletü'n-nahr*, yâni Kurban Bayramı olacak gece. Yâni hacıların Arafat'tan gelip Müzdelife'de geceledikleri, ertesi gün Kurban Bayramı olan gece.

Bu beş gece çok önemli. Çünkü dualar kabul oluyor, reddedilmiyor. Dört tanesi senenin belli bir zamanında bir defa senede insanın karşısına gelen geceler. Ama birisi cuma gecesi, her hafta geliyor el-hamdü lillâh. Onu not edelim, aklımızın baş köşesinde bir levha halinde dursun. Cuma gecesi her hafta geliyor, her hafta müslümanların bayramı gecesi. Bir çeşit bayram, cuma müslümanların bayramıdır. Dualar da kabul oluyor.

Şimdi Receb ayını geçirdik, Şa'ban ayının ortasına geldik,

Berat kandiline ulaştık, Şa'ban'ın yarısı gecesini bu akşam kutlayacağız. Bizim burada, size göre beş saat önceliğimiz var, biz daha önce kavuşacağız. Siz bizden beş saat sonra kavuşacaksınız. Doğuda olduğumuz için bizde gün daha evvel başlıyor.

Duaların kabul olduğu bir gece... Onun için, bu gecenin kadrini, kıymetini düşünerek, fırsatı fevt etmeden, ele geçmiş olan mükemmel bir

fırsatı güzel değerlendirerek gecemizi ihyâ etmeye çalışalım!

Biliyorsunuz, Kur'an-ı Kerim'de ahirette insanların, müslümanların veya müslüman olup da iyi ömür geçirmiş olanlar, geçirmemiş olanlar, çeşit çeşit tipten, türden insanlar var ya, onlar ikiye ayrılıyor Kur'an-ı Kerim'in bir ayırımına göre:

فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ

(هود:105)

(*Feminhüm şakiyyün ve saîd*) (Hûd, 11/105) "İnsanların bir kısmı şakîdir, bir kısmı saiddir." Şakî ne demek? Şekâvet ehli demek. Saîd ne demek? Saadet ehli demek. Yâni mutlu ve bahtiyar olanlar, mutsuz ve mahrum kalanlar. Şakîler mutsuz olanlar, saadeti elden kaçırmış olanlar, bahtsız olanlar, bedbaht olanlar; âsi oldukları için Allah'ın kahrına, cezasına uğramış insanlar... Şakî'nin çoğulu eşkiyâ geliyor, yol kesenlere de biz şakîler mânâsına eşkiya kelimesini Türkçemizde kullanıyoruz.

Saîd'in çoğulu süedâ geliyor. Fuzûlî merhumun hani *Hadîkatü's-Süedâ'sı* var, *Saidlerin Bahçesi* mânâsına, bir meşhur Kerbelâ olayıyla ilgili kitabı. Oradan hatırlınızda kalmıştır edebiyattan, Türk Edebiyatı'ndan.

Evet, ahirette insanların kimisi saadet ehli olacak, cenneti kazandıkları için, mes'ud olacaklar, ebedi mutluluğa erecekler; saidler yâni süedâ olacak. Bir kısım da şakî olacaklar,

eşkîyâ; yâni Allah'ın sevmediği kullar, günahkâr, imansız kullar. Onlar da cehenneme atılacaklar.

وَأَمَّا الَّذِينَ سَعِدُوا ففِي الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا

(هود:108)

(*Ve emme'llezîne suidû fefi'l-cenneti hâlidîne fîhâ*) “Saidler ebedî olarak cennete bahtiyar olacaklar.” (Hûd, 11/108) deniliyor. Şakîler de ebedî cehennemde yanacaklar. Şimdi bu şekâvet ve saadet ehli olmak, tabii insanın dünyadaki amelleriyle ilgili. İnsan dünyada Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne itaat ederek yaşarsa, mutî kul olursa, o zaman saidlerden olur, süedâ dîvânına, defterine kaydolunur, orada adı yazılır. Günahkâr olursa, Allah'ın emirlerini dinlemezse, Allah'a iyi kulluk yapmazsa, o zaman şakîler defterine, dîvânü'l-eşkîyâ'ya yazılır; şakî olarak yaşar, şakî olarak göçer, ahirette de şakî olarak cezasını çeker, şekâvetinden dolayı cezasını çeker.

b. Esas Saadet

Peygamber SAS Efendimiz bu konuda saadete ilgili, yâni saîd olmak ile ilgili bir hadis-i şerif buyurmuş:²

² Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.206, no:312; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.346, no:3566; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XXXV, s.340; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VI, s.16, no:3046; Matlub Rh.A. babasından.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.666, no:42646; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.452, no:1473; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIII, s.373, no:13331.

السَّعَادَةُ كُلُّ السَّعَادَةِ طُولُ الْعُمْرِ فِي طَاعَةِ اللَّهِ

(القضاعي، والديلمي عن ابن عمر)

ME. 673 (*Es-saàdetü küllü's-saadeti tülü'l-umri fî tàati'llâh*) buyurmuş. Yâni saadet, her yönüyle tam saadet, tam saîd olmak (*tülü'l-umr*) uzun ömürlü olmaktır yâni çok yaşamaktır.” Ama nasıl? (*Fî tàati'llâh*) “Allah-u Teâlâ Hazretleri’ne güzel kulluk yaparak, itaat ederek, ibadetle, tàatle ömrünü sâlih bir kul olarak geçirerek yaşamaktır.”

Hepinize bu güzel vesîleyle, mübarek Berat kandili vesîlesiyle, uzun ömürler diliyorum bu hadis-i şerîfin arkasından. Ve ömrünüzü Allah-u Teâlâ Hazretleri’ne ibadet ve taatle geçirmenizi, rızasını kazanmanızı, Allah’ın sevgili kulları arasına dahil olmanızı temenni ediyorum, niyaz ediyorum. Allah-u Teâlâ Hazretleri hepinizi süedâ zümresinden haşır eylesin, hem dünyada, hem ahirette saadet ehli eylesin...

c. Ümmetin En Hayırlıları

Peygamber Efendimiz SAS’in bir hadis-i şerifini, Câbir RA’dan İmam Taberânî rivayet eylemiş, o hadis-i şerifi de okuyalım! Böylece sohbetimiz hadis-i şeriflerle zînetlenmiş oluyor. Hadis-i şerifler, ayet-i kerimeler geçtikçe seviniyoruz tabii. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:³

³Taberânî, *Mu’cemü'l-Evsat*, c.VI, s.334, no:6558; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.478, no:2086; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XLI, s.330, no:45064.

خَيْرُ أُمَّتِي الَّذِينَ إِذَا أَسَاءُوا اسْتَغْفَرُوا، وَإِذَا
أَحْسَنُوا اسْتَبَشَرُوا،

وَإِذَا سَافَرُوا قَصَرُوا، وَأَفْطَرُوا

(طس. عن جابر)

ME. 579 (*Hayru ümmetî*) “Benim ümmetimin en hayırlıları...” Bu güzel bir şey. Demek ki Peygamber Efendimiz’in sevdiği kimseleri anlatacak şimdi. Mütebâkî ifade, söylenenler Peygamber Efendimiz’in sevdiği hasletleri bize belirtmiş olacak. İşte bu mübarek kandil gecesinde ben bu hadis-i şerifi okuyarak, Efendimiz’in bu hadis-i şeriften size bazı tavsiyeler çıkartmak istiyorum. Onun için, bu hadis-i şerifi de sohbetimin arkasına eklemiş bulunuyorum.

(*Hayru ümmetî*) “Ümmetimin en hayırlıları...” Yâni biz müslümanların, siz müslüman kardeşlerimizin en hayırlıları kimler? (*İzâ esâû istağferû*) “Herhangi bir şekilde yanılarak, şeytana uyararak, nefse yenilerek kötülük yapmışlarsa, (*istağferû*) pişmanlık duyarlar kötülüklerinden, Allah’a yönelirler, tevbe ve istiğfâr ederler.”

Demek ki, günahsız kul olmaz, hatasız kul olmaz, beşer şaşar, her zaman söylüyoruz, ümitsizliğe düşmemesi lazım günahkârların. Yâni, beni dinleyen kardeşlerimin içinde belki kusurlu müslümanlar vardır, ibadetlerini

yapamadığından içi ezik, üzgün müslümanlar vardır. “Eyvah benim halim nice olacak, benim gemim batmış, artık ben bir daha iflah olmam. Benim halim harap...” filan diye kendisini ümitsizliğe bırakıvermiş olanlar filan olabilir, onlara bir müjde bu...

“Ümmetimin en hayırlıları kötülük yapmış olsalar bile, sonra kalkıp istiğfar edenlerdir.” Yâni, kötülüğü bırakacak insan, kötülüğünden dönecek, tevbe ve istiğfar edecek, “Affet beni Allahım!” diyecek, “Sen Erhamü’r-râhimînsin, bana merhamet eyle.” diyecek, “Ekremü’l-ekremînsin, bana kereminle muamele eyle.” diyecek, “Gaffârü’z-zünûb’sun, günahları affediscin, beni affı mağfiret eyle!” diyecek, “Settâru’l-uyûb’sun, ayıpları örtersin, benim ayıbım, kusurum çoktur, ört yâ Rabbi ayıplarımı, kimse görmesin, beni bağışla!” diyecek, Cenâb-ı Mevlâ’ya yönelecek.

Biliyorsunuz kâfir olan bir insan, mü’min değilse; meselâ, beni dinleyenlerin içinde otobüste giderken kulak misafiri olmuş dinleyen, müslüman olmayanlar da olabilir. Radyodur çünkü, söz bütün fezâyâ yayılıyor, oradan bütün alıcılardan dinleyenlerin kulaklarına gidiyor. Şimdi bir insan mü’min değil de sonradan imana gelirse, şu kâinâtı yaratan Rabbü’l-âlemîn yüce Mevlâmızın varlığını, birliğini anlar, “*Eşhedü en lâ ilâhe illa’llah, ve eşhedü enne muhammeden abdühü ve rasûlühü*” diye, aşk ile şevk ile, kalbinden, gönlünden kelime-i şahadet getirir, Allah’a teslim olursa... İslâm ne demek? Allah’a teslim olmak, Allah’ın iradesine râzı olmak,

tâbi olmak demek.

“—Yâ Rabbi, ben bundan sonra artık bütün kötülükleri bırakacağım, senin iyi kulun olacağım!” derse ne olur?

İslâm, yâni müslüman oluş eski bütün günahları siler, sıfıra indirir, sıfırlar. Yâni hiç günah kalmaz. Müslüman oluvermek bütün eski günahları siler. Hırsız da olsa, katil de olsa, zâni de olsa, suçlu da olsa, cezayı hak etmiş de olsa İslâm eski, müslüman oluş yâni İslâm sözü müslüman oluş demek. Müslüman olmak, Allah’a teslim olmak, kelime-i şahadet getirip imana gelmek, hidayete ermek eski günahların hepsinin silinmesine sebep olur. Allah lütf u keremiyle müslüman olanların eski mâzilerini siler, onlardan dolayı onları cezalandırmaz, hesaba sokmaz.

Onun için mü’min olmayan kardeşler, Hazret-i Adem AS’dan bütün insanlar kardeştir, Peygamber Efendimiz’in bi’l-kuvveh ümmetidir, bi’l-fiil değil yâni potansiyel demek istiyorum, müslüman olabilecek insanlardır, Peygamber Efendimiz’in müslüman olması muhtemel muhataplarıdır. Onlar ne yapacaklar benim bu sözümü duymuşlarsa, veya sonradan duyarlarsa, veya bu yazıya geçirildiği zaman okurlarsa; kelime-i şahadet getirecekler, imana gelecekler, eski hayatlarındaki bütün kötülükleri Allah affedecek, artık tertemiz bir kul olacak. Öyle bildiriyor ayet-i kerimeler ve hadis-i şerifler, ne kadar güzel!

Evet, mü’min olamayanlar mü’min olursa, kâfirler müslümanlığa girerse, eski günahları

silinir. Peki müslümanlar günah işlemişse, hatalıysa, kötülükler yapmışsa, onlar ne olacak? (*Istağferû*) İstiğfâr ederler. “Affet beni yâ Rabbi, mağfiret eyle yâ Rabbi, affını mağfiretini talep ediyorum yâ Rabbi!” derler, onların da günahlarını Allah mağfiret eder.

Fakat tabii hadis-i şeriflerde her zaman sizlere anlatıyorum, beni devamlı dinleyenler bilirler: Allah-u Teâlâ Hazretleri günahları affeder ama, kul haklarını sahiplerine vermeyi şart koşar. Yâni sen birisinin tarlasını, bahçesini, malını, mülkünü, parasını almış da şimdi pişman olmuş, müslüman olmuşsan, tevbe etmişsen, istiğfar etmişsen; yâni o para sendeyken, o haksızlık devam ediyorken, olmaz. Kul hakları sahiplerine verilecek. Allah kul haklarının tek çaresi olarak sahiplerine verilmesini emir buyuruyor. Haklar sahiplerine iade edilecek. Gasp edilmiş veya alınmış veya yanında kalmış şeyler sahiplerine verilecek.

Ondan sonra, kılmamış olduğu namazlar, tutmamış olduğu oruçlar da silinmez müslümanın. Günahları silinir ama, borcu kalır. O namazı kılması lâzım, o orucu tutması lâzım! Onları da ödemeye başlayacak. Başka çaresi yok. Yâni, bir namaz kılınmadı mı, onun hiç bir çaresi yok. Vaktinde kılınmadı mı sonradan kaza edilecek, ya kabul eder, ya kabul etmez Allah. Ondan sonra da dünyada ödemezse ahirette cehennemde kızgın taşların üstünde ayağı yanarak, cezaları çekerek gene kılacak. Yâni mutlaka kılacak. Mutlaka kılacak ama, en güzel kılış zamanında kılmaktır. En kötü kılış

da, ahirette ceza olarak kılmaktır. O zaman hiç faydası, fazileti kalmamış oluyor.

Onun için, insan tevbe ve istiğfar ederken günah işlememeye azmedecek, pişman olacak, candan tevbe edecek ama kul haklarını sahiplerine verecek. Ondan sonra da kılmadığı namazları, tutmadığı oruçları ödemeğe başlayacak.

Daha evvelki hayatlarında, kötülük yapmışlarsa istiğfâr edecekler, tevbe edecekler. (*Ve izâ ahsenû istebşerû*) “Eğer kötülük yapmamışlar da, iyi müslümanlar olarak yaşamışlarsa, onlar da müjdelensinler yâni sevinsinler, Allah’a şükretsinler.”

“—Ümmetimin hayırlıları günah, kötülük yaptıkları zaman tevbe edenlerdir, iyilik yapmışlarsa da müjdelenip, sevinip şükredenlerdir.” diyor Peygamber Efendimiz.

Demek ki, insan mazisindeki hayatına bakacak, kötülüklerine gözyaşı döküp tevbe edecek; yaptığı iyiliklerden dolayı da, “Elhamdü lillâh, bana o ibadetleri, o iyilikleri Allah nasib etti. Cami yapmam nasib oldu, hayır yapmam nasib oldu, fakir bir çocuğu okutmam nasib oldu. Okul yapmam nasib oldu, köprü yaptırmam, çeşme yaptırmam nasib oldu... Şu hayrı, şu hayrı yaptırmamı Allah nasib etmiş, el-hamdü lillah, ne mutlu!” diyecek; “Hacca gitmek nasib oldu, zekâtımı vermek nasib oldu, ne mutlu!” diyecek, ondan sevinecek ve şükredecek yâni öğünmek değil de Allah’a şükredecek. Öğünmeyi Allah sevmiyor.

Evet, ümmetin en hayırlıları bunlar. Kötülerse tevbe edecekler, ümmetin hayırlısı bunlar

oluyor. İyilerse şükredecekler iyiliklerine; yaptıkları iyi işlere muvaffak olmalarından dolayı tevîkât-ı samedâniyesine Allah'ın, şükredecekler.

İki hususu daha ekliyor Peygamber Efendimiz arkaya, bu hadis-i şerif onlarla tamam oluyor. Onları da okuyalım:

(Ve izâ sâferû kasarû) “Seyahat ettikleri zaman, namazı iki rekât kılarlar.” diyor Peygamber Efendimiz.

Bu da biliyorsunuz, ayet-i kerimeyle bir emirdir. Müslüman, yolcu olduğu zaman, yolculuğun bir kolaylığı olarak, namazları iki rekât kılar. Öğlen, ikindi, yatsı namazlarının dört rekât farzları iki rekât kılınır. Sünnetleri kılmayabilir vakit kısa, dar olduğundan, yolculuk olduğundan. Vitir vacib, onu kılacak tabii. İki rekâtları iki rekât kılacak. İşte buna riayet etmek de hayırlı ümmet olmanın alâmeti olarak, üçüncü vasıf olarak zikrediliyor:

(Ve izâ sâferû kasarû) “Yolcularsa, namazı iki rekât kılarlar. İki rekât kılmaktan kaçınmazlar.” Çünkü iki rekât kılmayı, Allah bir müsaade olarak emrediyor. O, Allah'ın ikramı olduğundan, onu öyle yapmak daha faziletli... “Dört rekât kılayım!” diye, dört rekât kılmaya çalışmak yerine; “Allah böyle bir müsaade buyurmuş, ikrâm eylemiş, o halde bu ikramı değerlendireyim!” deyip iki rekât kılmak daha iyi.

(Ve eftırû) “Ramazan da olsa, yolcu iken oruç tutmayıp, oruçsuz yolculuk yaparlar.” O da ümmetin hayırlısı olmak; yâni o kolaylıktan

istifade etmek de, iyi bir müslüman olmak alâmeti olarak zikrediliyor.

Anlatıyorum zaman zaman: Bir seferde, Ramazan'da Peygamber Efendimiz:

“—Oruç tutmayın!” demiş.

Çünkü sıcak, yolculuk yapılıyor, ordu devam ediyor, güçlü olmaları lâ zım! Bazıları demişler ki:

“—Rasûlüllah Efendimiz bize acıdığından dayanamayız diye oruç tutmamayı tavsiye etti. Ama biz tutabiliriz, turalım da sevap kazanalım!” demişler.

Bazıları da:

“—Yok, Rasûlüllah Efendimiz tutmayın dedi; emrini dinleriz, vardır bir sebebi.” diye oruç tutmamışlar.

Tabii, oruç tutanlar, vücutları sıcakta susuz kalınca baygınlıklar geçirmişler, hizmet edememişler, yerlere serilmişler, hasta olmuşlar. Ötekiler onlara hizmet etmişler.

Oruç tutmayanlar da ordunun suyunu getirmiş, aşını pişirmiş, hastalara bakmış... Tabii dinç oldukları için onlar daha çok hizmet etmişler. O zaman Efendimiz buyurmuş ki:

“—Bugün oruç tutmayanlar sevapları kazandı, sevapların hepsini aldı, götürdü.”

Yâni, demek ki, İslâm dini hikmetli. İslâm dini böyle gözü kapalı ibadet değil, ibadetin dahi zamanını, yerini, hikmetini düşünerek, yerli yerinde, Rasûlüllah'ın tavsiye buyurduğu

şekilde, Allah'ın müsaade ettiği şekilde yapmaya çalışmak tarafındadır. İslâm dini kolaylık dinidir ve her şey Allah-u Teâlâ Hazretleri tarafından en güzel şekilde emredilmiştir.

Demek ki, ümmetin en hayırlısı kimlermiş? Kötülük yapmışsa tevbe edenlermiş. O halde bu akşam çok tevbe ve istiğfar edelim, Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne yalvaralım; bizi affeyesin, mağfiret eylesin, günahlarımızı defterimizden silsin. Yaptığımız iyiliklere de hamd ü senâlar edelim:

“—Yâ Rabbi çok şükür, ben sana güzel kulluk etmekten memnunum, seviniyorum ibadet etmekçe, beni ibadetinde dâim eyle... İbadetlerine hayırları işlemeye muvaffak eyle yâ Rabbi, tevfiğini refik eyle...” diye dua edelim, el açalım!

“—Yâ Rabbi, eğer benim ismimi şakîler, eşkiyâ divânına yazmışsan, ben onlar arasındaysam, sevmediğin kullar zümresindeysem; aman yâ Rabbi, beni oradan kurtar, bu durumdan beni çıkar, benim ismimi o şakîler divanından sil, beni saidler divânına, saidler defterine ismimi yaz... Beni sevdiğin, razı olduğun kulların arasına kabul eyle yâ Rabbi!” diye göz yaşları dökerek, ibadet ve taatler eyleyelim!

İyi müslüman olmaya da bundan sonra dikkat edelim, gecemizi ibadet ve taatle ihyâ edelim!

d. Gecenin İhyâ Edilmesi

Gecenin ihyâ edilme çarelerinden birisini her zaman konuşmalarımda kardeşlerime

hatırlatırım, camiye müdavim olanlar bilirler ama, buradaki konuşmamı ilk duyanlar için söylemek gerekiyor: Bir insan yatsı namazını camide kılsa, ondan sonra o gecenin sabah namazını da camide kılsa, bütün geceyi, bütün günü ibadetle geçirmiş gibi sevap alır.

Onun için, yatsı ve sabah namazlarını camide kılmaya her zaman dikkat etmek lazım! Özellikle ihyâsı düşünülen, yâni ibadetle geçirilmesi düşünülen gecelerde, yatsıyı ve sabah namazını camide kılmaya dikkat etmek lazım!

Kimisi ne yapıyor: Bütün gece ibadet edeceğim diye yoruluyor, uykusu geliyor, sabah namazının ilk vakti geldiği zaman evinde namazı kılıyor, yatıyor. Yanlış! Hatta biraz istirahat etsin, uzansın, ama sabah namazını gelsin, camide kılsın, usûlüne uygun, rızâ-ı bâriye uygun, sünnet-i seniyyeye muvafık şekilde geceyi değerlendirmiş olur.

Tabii geceleyin bir de her zaman söylediğim başka hususu tekrar duymayanlara hatırlatmış olayım: Bir insan uyuyacaksa bile eğer abdest alır, iki rekat Allah rızası için namaz kılar, abdestli olarak uyursa uyuduğu müddetçe ibadette sayılır yâni bütün gece ibadet etmiş sevabı alır. Demek ki her zaman abdestli yatmaya, iki rekat namaz kıлып yatmaya dikkat edeceğiz. Özellikle bu kandil gecelerinde buna da dikkat edelim, buradan da geceyi ihyâ etme sevabını alalım!

Geceyi ihyâ etmek, canlandırmak, kârlı geçirmek için abdestli yatıp uyuyacağız; yatsı

ve sabah namazlarını camide kılmağa dikkat edeceğiz.

Ayrıca sabah namazından sonra da, güneş doğup yarım saat filan geçinceye kadar ibadetle, Kur'an'la meşgul olur, işrak namazı kılarırsa; o zaman da gündüzü çok hayırlı bir şekilde geçirmiş olurlar.

Geceleyin de uykuya ara verip, uykudan kalkıp, abdest alıp teheccüd namazı kılarırsa;

رَكَعَتَانِ مِنَ اللَّيْلِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا.

(*Rek'atâni mine'l-leyli hayrun mine'd-dünyâ ve mâ fîhâ*) “Geceleyin kılınan iki rekat namaz, dünyadan da dünyanın içindeki her şeyden daha hayırlıdır.” hadis-i şerîfindeki müjdeye mazhar olurlar, çok hayırlar kazanmış olurlar.

Özetleyelim: Yatsı namazını camide kılacaksınız. Yapılan merasimleri, söylenen sözleri, okunan mevlidleri, Kur'an-ı Kerim'leri, hatimleri dinleyeceksiniz, katılacaksınız, vaazlardan istifade etmeye çalışacaksınız; bir... Eve döndüğünüz zaman, gece uyuyacağınız zaman abdest alıp, iki rekat namaz kılıp abdestli yataacaksınız; iki... Geceleyin uykunuzu bölüp, kalkıp teheccüd namazı kılacaksınız. Teheccüd namazı biliyorsunuz, imsak kesilmeden önce gecenin herhangi bir zamanında kılınan namazdır, o da çok sevaptır; üç... Sabah namazına da camiye mutlaka cemaate gidip namaz kılacaksınız; dört... Sabah namazından sonra da işrak vaktine kadar, yâni güneşin doğmasından yarım saat geçinceye kadar

filan ibadetle, Kur'an'la zikirle meşgul olup işrak namazı kılıp öyle işinize gücünüze, istirahatinize çekilirseniz, giderseniz böylece geceyi güzel geçirmiş olursunuz. Çok kazançlı çıkmış olursunuz.

Tabii tesbih namazı kılmayı tavsiye ederiz. Kaza namazları varsa üzerinizde, kaza namazları kılmayı tavsiye ederiz.

Bu gündüzü ve yarını oruçlu geçirmek çok sevaplı idi. Bu gündüzü, tabii önceden niyetlenmemişler, oruçlu geçirmemiş olacaklar, oruçsuz geçirmiş olacaklar ama, yarına niyet ederlerse pazartesi günü, o da çok sevaptır. Böylece sevaplı şeyleri hatırlatmış oluyoruz.

Buradaki konuşmalarım da öğrendim ki: Bazı yerlerde bu kandel gecelerini hiç ihya etmezler, değerlendirmezler, merasimler yapmazlar. Suud idaresinde, Medine-i Münevvere'de, Peygamber Efendimiz'in mescidinde biliyorum, bilenler bu geceyi değerlendirirler, gizli gizli istifade etmeye çalışırlar ama, resmî bir konuşma, açıklama hutbede ve sâirede, "İşte şu gün Berat kandilidir!" filan gibi şeyleri onlar söylemiyorlar.

Fakat şu bulunduğumuz Endonezya'da, bizim şu anda misafir bulunduğumuz Endonezya'da bu kandel gecelerini değerlendirmek çok canlı imiş, şoförümüzden öğrendiğimize göre... Hatta onlar bir gece değil, bir hafta süren böyle şenlikler tarzında kandilleri değerlendirirlermiş.

Mi'rac kandilini de biz Hicaz'da, Medine-i Münevvere'de idrak etmiştik. Buraya geldik,

hâlâ Mi'rac kandili merasimleri devam ediyormuş. Yâni bunlar biraz daha böyle bu çeşit şeyleri, töre olarak ihyâda gayretli kardeşlermiş Endonezya'lı müslümanlar...

e. İslâm'ı Yaymağa Çalışmalıyız!

Bu arada elimde bir dergi var: *Asian Week* diye bir İngilizce, burayla ilgili dergi. Bunun içinde Asya'da, Güneydoğu Asya'da Hıristiyanlığın yayılmasıyla ilgili bir araştırma neşredilmiş. Resimler var, rakamlar var. Hıristiyanların buralarda nasıl çalışmalar yapıp Hıristiyanlaştırmak için Asya'yı nasıl gayretler gösterdiğini... Rakamlar vermişler. Bu rakamlar abartılmış, mübalağalı da olsa, Hıristiyanlığın buralarda yayıldığını gösteriyor.

Meselâ: Hindistan'da 20 milyon kadarken, nüfusun 2,6'sı iken, 25.3 milyona, yâni 2,7'ye çıkartmışlar. Demek ki Hindular arasında böyle Hıristiyanlığı yayma çalışması yapmışlar, bir başarı sağlamışlar.

Filipinlerde kırk dokuz milyondan altmış beş buçuk milyona çıkmışlar, yâni %87,6'dan %91,2'ye yükseltmişler. Filipinlerde müslümanlar da var ama demek ki büyük çalışma yapmışlar.

Biliyorsunuz, Filipinler Pasifik Denizi'nin üzerine yayılmış adalar. Öbür tarafında, doğularında Amerika var. Amerika oradan demek ki çok gayret gösteriyor. Çok fakir halkı var.

Gelelim bizim bu içinde bulunduğumuz Endonezya'ya. Burada 12.6 milyon hıristiyan varmış, rakamlar doğruysa, 19 milyona çıkmış.

1986'dan 1996'ya kadar on yıllık çalışma içinde. Bunların mutlaka abartılmış olduğunu düşünüyorum. Yâni onlar: "Falanca hristiyan oldu." deyiveriyorlar. Ne derecede hristiyan olduğuna, yâni onların kendi sözleri bu, güvenemeyiz ama, şurası muhakkak ki: Misyonerlerin en çok faaliyet gösterdikleri ülkelerden birisi bu bizim bulunduğumuz Endonezya...

Güneydoğu Asya'daki diğer ülkeler, nereleri var: Güney Kore var, Çin var, Vietnam var, Tayvan var, Seylan var, Malezya var, Honkong var, Singapur var, Filipinler var... İşte buralarda toplam olarak kendi rakamlarına göre 102.4 milyondan 144.5 milyona yükselmişler. Yâni rakama baktım 102'den 144'e %40 filan bir arttırma sağlamışlar 1986'dan 1996'ya kadar diye kendi yazılarında belirtiliyor.

Bu bizim için çok önemli bir husus, Türkiye için büyük ibret muhterem kardeşlerim! Bu kandil münasebetiyle siz müslüman kardeşlerime bunu kesin olarak, mutlaka bilinmesi gereken bir gerçek olarak anlatmak istiyorum. Biz kendi ülkelerimizde müslümanlığımızı sağlamlaştıracğız, Türkiye müslüman ülkedir, %99'yu müslümandır, Suudî Arabistan müslümandır... Irak, Suriye, Mısır, İran, Tunus, Cezâyir, Fas, Pakistan, Bengladeş vs. Bunlarda, yâni müslüman ülkelerde müslümanlık sağlam olacak, Çeşitli vakıflar ve derneklerle kuvvetli çalışmalar yapacak, müslüman evlatlarını daha iyi müslüman yetiştirmeye gayret edecekler, salih insanlar olacaklar... Yâni salih insan; Allah'ın sevdiği iyi, uygun bir kul olmak yâni. Buna çalışacaklar.

Buna çalışacaklar ama, ben bunu kâfi görmüyorum, salih insan olmayı yeterli görmüyorum; bir de muslih insan olacaklar. *Muslih* ne demek? Başkalarını salih insan yapan, ıslah eden, başkalarını doğru yola çeken insan demek.

Bütün İslâm ülkeleri ve özellikle İslâm'ın bayraktarlığını yapmış olan bizler, yâni Türkiye'deki müslümanlar ne yapmalıyız: Tekrar İslâm'ın bayrağını elimize alıp, İslâm'ı yaymaya çalışmalıyız!

Bakın batı, hepimizin tanıdığı, yönünü yöneldiği batı; Amerika, İngiltere, Almanya, İtalya, İspanya, Fransa... Bunların hepsi harıl harıl, var güçleriyle hristiyanlık için çalışıyorlar. Onun için kendi aralarına bizi almak istemiyorlar. Diyorlar ki:

“—Siz müslümansınız, bizim aramızda ne işiniz var?”

Biz de girmek istiyoruz, işte onlar almayınca Rumlar, Yunanlılar bayram ediyorlar, “Türkleri almadılar, dışladılar!” filan diye.

Bunlara üzülüyorum. Bunun en iyi çaresi, bir tek Allah'ın rızasına uygun ve çok güzel çaresi var:

“—Tamam, siz almayın, teşekkür ederiz, biz de Müslümanlarla birlikte beraberlik içinde olacağız!” deyip, İslâm birliğini, İslâm kardeşliğini, bölgesel, iyi komşuluk münasebetlerini canlandırmaya yönelirsek; komşularımızla aramızdaki iktisâdî bağları, ilim irfan bağlarını, terbiye, sevgi bağlarını kuvvetlendirirsek; eskiden bizim yönetimimiz altında olan ülkelere sıcak bakarsak, sevgiyle bakarsak; düşmanca değil de batılıların kışkırttığı gibi savaşır gibi bir duyguyla değil de, onları tekrar kazanmak ve onlarla bir-

lik olmak, onlarla birlikte kalkınmak şeklinde bir çalışmaya yönelirsek, Avrupa'ya karşı en güzel cevap budur. Yâni Türkiye'deki yöneticilerin, onların bu çirkin ve mutaassıp tavrı karşısında yapacağı en güzel şey:

“—Tamam, teşekkür ederiz, bizden vebal gitti, siz madem kabul etmiyorsunuz; o halde biz de müslümanlarla işbirliği yapacağız!” deyip kendi kültürümüze, tarihimize, ilmimize, irfanımıza, mazimize, örfümüze, adetimize uygun bir dış siyaset uygularsak, en iyi cevap olur ve bizim için de en faydalı olur.

Bakın Amerika bu Filipinleri ve bu Endonezya'yı Güneydoğu Asya'yı, dünyanın en büyük nüfusuna sahip olan Çin ve Hint gibi büyük ülkelerini hedef alıyor. Avrupa hedef alıyor, Katoliklik, Papalık hedef alıyor, buralarda hristiyanlığı yaymak için nice nice paralar harcıyorlar, devlet destekli çalışmalar yapıyorlar.

Bizim devlet adamlarımızın da, kendilerinin kuvvetlerinin ve devamlarının ve bekalarının İslâmî çalışmalarla ilişkili olduğunu anlaması lazım! Bu batılıların yaptığının aynısını yapması lazım! Onlar nasıl bir taraftan laikiz diyorlar, bir taraftan da dinleri için yapılan çalışmaları, var güçleriyle devlet olarak destekliyorlarsa; dini kurumları öncü olarak bir yere gönderip, kendilerine sevgi ve yakınlık sağlıyorlarsa; o kuruluşlar vasıtasıyla, kendilerini seven insanların adedini, kendi ilim irfanlarına bağlı insan topluluklarını yetiştiriyorlarsa, bizim de öyle çalışmalar yapmamız lâzım!

Geçtiğimiz günlerde okuduğum bir kitap

vardı: Amerikalıların Abdülhamid zamanında Osmanlı diyarında açtığı okullar, devletin açtığı okullardan fazla... Yaptıkları misyoner faaliyetleri, devletin faaliyetlerinden fazla... Tabii onların hepsinin sonucu, bir asır sonra kendini gösterdi, ortaya çıkarttı. Koskoca Osmanlı devleti nasıl parçalandı, nasıl kötü sonuçlara maruz kaldı...

Onun için, tarihten ibret almamız lâzım! Kardeşlerime ve beni dinleyen müslüman dindaşlarıma, tarihi çok yakından okumalarını, takip etmelerini, özellikle yakın tarihi çok iyi bilmelerini tavsiye ediyorum. İki gündür Endonezya'nın tarihini okuyorum burada, aldım kalın kalın kitaplar, İngilizce kitaplardan.

Bakın Hollanda gibi, bize göre Avrupa'nın küçücük bir devleti, gelmiş buralara, bu koca mıntıkada uzun yıllar hakimiyet kurmuş, ticaretini ve egemenliğini ele geçirmiş buraların. İşte yakın bir zamanda Endonezya istiklâlini kazanmış. Cuma namazını kıldık İstiklâl Camisi diye muhteşem bir camide, bizim Ankara'daki Kocatepe'den, İstanbul'daki Süleymaniye'den, Sultan Ahmed'den daha büyük, çok geniş bir alana yayılmış çok görkemli, güzel bir cami.

Ama işte ben, müslüman kardeşlerimizin İslâm için var güçleriyle çalışmaları gerektiğini, bu mübarek kandil gecesinde kendilerine hatırlatıyorum:

“—Sadece kendilerinin iyi müslüman olmaları ile yetinmesinler, derneklerimize, vakıflarımıza candan yardımcı olsunlar, kendileri de buna benzer çalışmalar yapsınlar. Hem kendi ço-

cuklarını, akrabalarını, dostlarını, ahabplarını müslüman yetiştirsinler; hem de Türkiye dışındaki hedeflere de yönelsinler!”

Ben devlet adamlarımıza, yöneticilerimize, eğitimcilerimize hatırlatıyorum:

“—Dünya sadece batıdan ibaret değil... Ben batıda uzun zaman kaldım. Almanya’da uzun zaman bulundum. İngiltere’yi, Amerika’yı çok iyi biliyorum. Avusturya’yı, Fransa’yı gezdim. Diyebilirim ki, dünyanın doğusu batısından daha önemli. Biz yanlış bir eğilimle, yanlış bir saplantıyla sadece batı diyoruz, o tarafa yöneliyoruz ama bu 200 milyonluk Endonezya’yı, 110 milyonluk Bangladeş’i, 90-100 milyonluk Pakistan’ı, Güneydoğu Asya’yı, Hindistan’ı, Çin’i nazar-ı dikkate almamak, Japonya’yı nazar-ı dikkate almamak, Yirminci Yüzyıl’da çok yanlış oluyor.”

Onun için, dış siyasetimizi, İslâmî çalışmalarımızı, eğitim çalışmalarımızı değiştirmeliyiz. Gençlerimizi ve halkımızı, tüccarlarımızı ve sanayicilerimizi doğunun da varlığından haberdâr etmeliyiz, doğuya yöneltmeliyiz! Buralarda çok büyük imkânlar var. Bakın başkaları çalışıyorlar. Daha dergideki yazıyı teferruatlı okuyamadım ama, okuyunca dergilerimize; İslâm Dergisi’ne, Kadın Aile Dergisi’ne gönderebilirim. Buralara yönelik çalışmalar yapmamız lazım!

Gençlere hitap ediyorum:

“—Gençler! Doğuyu tanımaya çalışın; Endonezya’yı, Malezya’yı, Çin’i, Japonya’yı, Güneydoğu Asya’yı, Hindistan’ı anlamaya, öğrenmeye çalışın! Buralarla ilgili çalışmalar yapın, kendilerinizi buralarda çalışmaya göre hazırlayın,

yabancı dillerinizi güzel öğrenin! Arapça'yı ve İngilizce'yi özellikle önde görüyorum. İslâm'ın yayılmasına azmedin, niyet edin! Allah'ın izniyle istikbâl İslâm'ın olsun, dünya nur dolsun, herkes hidayete ersin... Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin rızasına uygun yaşamak, dünyada mümkün olsun... Zulüm ve sömürü sona ersin, aldatmaca bitsin, her şey en güzel hale gelsin...

Hepinize mutlu istikballer diliyorum. Nice nice mutlu kandillere erişmenizi diliyorum. Ve hepinizden, İslâm için daha çok çalışmanızı rica ediyorum. Allah-u Teâlâ Hazretleri hayırlara muvaffak etsin... Dünya ve ahiret saadetine cümlelerinizi nâil eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

14. 12. 1997 - AKRA

(Jakarta / Endonezya'dan)

[Bütün MÜBAREK GÜN VE GECELER
sohbetlerine PDF olarak
ulaşmak için tıklayınız.](#)

